

NAČELA ZA ORGANIZOVANJE IZLETA, EKSKURZIJA I LOGOROVANJA UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA SA PODRUČJA TUZLANSKOG KANTONA

I. OPĆE ODREDBE

Ovim načelima se određuje koncept pripreme i organizacije izleta, ekskurzija, stručnih posjeta, logorovanja, škole u prirodi i društveno-korisnog rada u osnovnim i srednjim školama (u daljem tekstu: izlet, ekskurzije i logorovanja), ističe njihov cilj, obavezu učestvovanja učenika, sadržaj, raspored, tok, vrstu i dužinu trajanja, pravila ponašanja i bezbjednosti učenika, kao i analiza i izvještaj o realizovanim izletima, ekskurzijama i logorovanjima.

Organizacija učeničkih izleta, ekskurzija i logorovanja je u nadležnosti škole i mora biti u skladu sa godišnjim programom rada škole. Ove aktivnosti se planiraju godišnjim programom rada škole u skladu sa uzrastom učenika i nastavnim planom i programom pojedinog razreda, jer se radi o obliku izvan učioničkog odgojno-obrazovnog rada u sklopu kojeg se ostvaruju odgojno-obrazovni zadaci škole.

Vrijeme provedeno na izletu, logorovanju i ekskurziji ubraja se u fond radnih dana. Stručne posjetе i stručne ekskurzije ubrajaju se u fond nastavnih sati u odgovarajućem predmetu ili struci.

Škola je dužna osmisliti sadržaj izleta, logorovanja i ekskurzije u skladu sa zahtjevima nastavnog plana i programa i u skladu sa odgojno-obrazovnim zadacima.

Osnovni principi koje škola mora zadovoljiti u provedbi izleta, logorovanja i ekskurzija su: dobrovoljnost, transparentnost, opravdanost, preciznost planiranja i kvaliteta realizacije.

II. POJAM EKSKURZIJE, IZLETA I LOGOROVANJA

Ekskurzija je oblik izvan-učioničkog odgojno-obrazovnog rada koji je unaprijed planiran, godišnjim programom rada škole predviđen, detaljno programiran, uključuje stručno-pedagoški pripremljene i obavljenе aktivnosti učenika i nastavnika sa jasnim ciljem da se učenicima omogući da neposredno provjeravaju i stiču određena znanja, vještine i navike u skladu sa ciljevima i zadacima odgovarajućih programa odgojno-obrazovnog rada.

Ekskurzija mora imati prije svega edukativni karakter, biti uskladena sa nastavnim planom i programom i uzrastom učenika, da su njome obuhvaćena mjesta i događaji koje su učenici izučavali u školi.

Ekskurzija može biti jednodnevno ili višednevno putovanje učenika radi posjete prirodnih, kulturnih, sportskih i tehničkih odrediša izvan sjedišta škole u skladu sa odgojno-obrazovnim zadacima škole.

Stručna posjeta i stručna ekskurzija je jednodnevni ili višednevni poseban oblik nastavnog rada učenika i nastavnika u mjestu ili izvan sjedišta škole radi ostvarivanja pojedinih dijelova nastavnog plana i programa.

Logorovanje podrazumijeva da učenici doputuju na unaprijed odabranu mjesto gdje borave kraće ili duže vrijeme. Tokom logorovanja učenici borave u prirodi pod šatorom ili u drugim tzv. nestabilnim objektima. Logorovanje može biti organizованo i u saradnji sa izviđačkim i drugim organizacijama. Za odlazak učenika na logorovanje neophodna je saglasnost roditelja.

Izlet je poludnevni ili jednodnevni zajednički odlazak učenika i nastavnika u mjestu središta škole ili izvan njega koje organizuje i izvodi škola radi ispunjavanja određenih planiranih odgojno-obrazovnih zadataka.

III. CILJ I ZADACI EKSKURZIJE, IZLETA I LOGOROVANJA

Ekskurzije, izleti i logorovanja imaju obrazovni, odgojni, zabavni, kulturni i zdravstveni karakter.

Obrazovni cilj podrazumijeva omogućavanje sticanja novih znanja, produbljivanje i utvrđivanje gradiva obrađenog na školskim časovima, kao i povezivanje teoretske nastave sa praksom.

Odgajni cilj je prije svega razvijanje ljubavi prema užem zavičaju, Federaciji Bosne i Hercegovine odnosno prema domovini Bosni i Hercegovini, upoznavanje njenih prirodnih ljepota, kulturnih i historijskih spomenika i institucija, razvijanje drugarstva, prijateljstva i socijalizacija kod učenika.

Zabavni, kulturni i zdravstveni cilj se ostvaruje kroz posjete pozorišnim i filmskim predstavama, sportskim manifestacijama, organizovanjem sportskih, kulturnih i takmičarskih aktivnosti, zabavnih večeri, boravku u prirodi i slično, uspostavljanje saradnje sa drugim školama, što istovremeno može imati i odgojni i obrazovni karakter za učenike.

Neki vidovi ekskurzija, posebno logorovanja imaju i zdravstveni značaj, jer višednevni boravak u prirodi doprinosi jačanju zdravlja mladih i povećava otpornost njihovog organizma.

Cilj ekskurzije, izleta i logorovanja je neposredno upoznavanje pojava i odnosa u prirodnoj i društvenoj sredini, upoznavanje kulturnog, historijskog i duhovnog naslijeđa i privrednih dostignuća koja su u vezi sa djelatnošću škole.

Zadaci koji se ostvaruju realizacijom ekskurzije, izleta i logorovanja su: proučavanje objekata i pojava u prirodi, uočavanje veza i odnosa određenih pojava u konkretnim uslovima u kojima se dešava, razvijanje ekološke kulture i navika, interkulturno upoznavanje drugih i drugačijih krajeva i država – arhitekture, života i organizacije rada, kulture, tradicije ljudi u drugim krajevima, razvijanje pozitivnog odnosa prema kulturnim, historijskim, nacionalnim, estetskim i drugim vrijednostima, razvijanje sportskih navika i potreba, razvijanje socijalne komunikacije i pozitivnih socijalnih relacija, njegovanje zdravih stilova života kao i shvatnje značaja zdravlja, omogućavanje doživljavanja i ispoljavanja pozitivnih emocija.

Logorovanje omogućava da se u praksi provjere stečena znanja iz geografije, historije, biologije, ekologije, da učenici stiču naviku korištenja slobodnog vremena na zdrav način, kao i sticanje drugih vještina i navika koje im u kasnijim životnim situacijama mogu korisno poslužiti.

IV. SADRŽAJ I PROGRAM EKSKURZIJE, IZLETA I LOGOROVANJA

Sadržaj ekskurzije, izleta i logorovanja određuje se na osnovu nastavnog plana i programa odgojno-obrazovnog rada i sastavni je dio godišnjeg programa rad škole.

Program ekskurzije mora definisati odgojno-obrazovne ciljeve i zadatke ekskurzije u skladu sa vrstom škole, sadržaje i aktivnosti kojima se ti ciljevi ostvaruju, planirani obuhvat učenika, nosioce sadržaja i aktivnosti, trajanje, putne pravce, obezbjeđenje prevoza, smještaja, ishrane i zdravstvene zaštite učenika i pratilaca, tehničku organizaciju i način finansiranja. Program predlaže stručni aktivi i odjeljenska vijeća, razmatra ga i na njega daje saglasnost vijeće roditelja, a usvaja ga nastavničko vijeće škole. Za svaku ekskurziju potrebno je izraditi program - detaljno razraditi predviđene odgojno-obrazovne zadatke, učenike – učesnike, vrijeme provođenja, trajanje, odredište, sadržaj, tok, i osobe zadužene za provođenje ekskurzije. Ekskurzija se provodi sa tačno određenom skupinom učenika.

Za provedbu ekskurzije potrebna je pismena saglasnost najmanje dvije trećine roditelja učenika određenog odjeljenja/razreda. Učenici čiji roditelji nisu dali saglasnost nisu obvezni sudjelovati u ekskurziji.

Izuzetno škola može utvrditi obaveznost sudjelovanja svih učenika jednog ili više odjeljenja samo za stručne ekskurzije za koje ima pisano saglasnost najmanje dvije trećine roditelja i za koje sama obezbjeđuje sredstva za izvođenje.

Direktor škole je obavezan da uključi sve interesne grupe u proces odlučivanja i planiranja ekskurzije.

V. PRIPREMA I IZVOĐENJE EKSKURZIJE

Direktor škole je nosilac poslova u pripremi, organizaciji i izvođenju programa ekskurzije.

Pedagog škole mora biti uključen u poslove pripreme ekskurzije.

U pripremi, organizaciji i izvođenju programa ekskurzije obavezno učestvuje razrednik odjeljenja čija se ekskurzija planira.

U slučaju slikečenosti razrednika mijenja ga drugi nastavnik, koji je u tom odjeljenju izvodio nastavu najmanje jednu godinu, a kojeg odredi direktor škole.

Razrednik, odnosno nastavnik koji ga mijenja dužan je da upozna roditelje sa programom i materijalnim izdacima za izvođenje ekskurzije, da obezbijedi organizaciono tehničke uslove za izvođenje ekskurzija i prati i koordinira realizaciju predviđenog programa ekskurzije, stara se o bezbjednosti i ponašanju učenika.

Direktor škole određuje stručnog vođu ekskurzije iz reda nastavnika koji realizuju nastavni plan i program u odjeljenjima koja putuju na ekskurziju. Zadatak stručnog vođe je priprema i sprovođenje programa koji se odnosi na ostvarivanje postavljenih odgojno-obrazovnih ciljeva i zadatka kroz odgovarajuće sadržaje.

Izuzetno, ako se ekskurzija organizuje za najviše dvije grupe učenika stručni voda ekskurzije može biti i razrednik ili drugi nastavnik iz učeničke pratinje.

Srazmerno broju učenika obuhvaćenih ekskurzijom organizuje se broj pratilaca – nastavnika, tako da je jedan nastavnik pratilac za:

- do 10 učenika u nižim razredima osnovne škole,
- do 20 učenika u višim razredima osnovne škole i u srednjoj školi.

Ako je na ekskurziji dijete sa posebnim obrazovnim potrebama ili dijete sa određenim stepenom invalidnosti, određuje se jedan nastavnik ili roditelj djeteta kao pratilac.

Putni pravci, krajevi, predjeli, objekti i znamenitosti, manifestacije koje se mogu posjetiti određuju se u skladu sa ciljem i zadacima putovanja.

Obaveza razrednika ili vođe puta je da sa učenicima sačini pisani materijal o znamenitostima iz programa ekskurzije, prije polaska na ekskurziju.

Prilikom planiranja ekskurzije škola mora voditi računa o visini cijene, kako bi ekskurzija bila dostupna svim učenicima odnosno njihovim roditeljima.

Jednodnevna ekskurzija se može provesti, ako u njoj učestvuje najmanje 90% učenika za koje se organizuje, odnosno 75% od ukupnog broja učenika istog razreda za višednevne ekskurzije, a njeno provođenje je planirano na teritoriji BiH.

Škola daje uputstva i program i sadržaj ekskurzije turističkim agencijama koje imaju licencu za obavljanje djelatnosti turizma, odnosno potvrdu izdatu od nadležnog kantonalnog organa za poslove turizma, u skladu sa odgovarajućim propisima, od kojih traži ponude za organizovanje višednevne ili jednodnevne ekskurzije.

Za organizaciju višednevne ekskurzije škola je dužna tražiti od turističke agencije licencu za obavljanje djelatnosti turizma, odnosno potvrdu izdatu od nadležnog kantonalnog organa za poslove turizma u skladu sa odgovarajućim propisima te dokaz o iskustvu u đačkom turizmu, odnosno preporuku od najmanje tri škole o uspješno izvedenoj višednevnoj ekskurziji.

Odluku o najpovoljnijoj ponudi, koja mora biti u skladu sa definisanim programom i sadržajem ekskurzije, donosi komisija koju imenuje direktor škole. Komisiju čine razrednici odjeljenja, predstavnik učenika odgovarajućeg razreda, predstavnik Vijeća roditelja odgovarajućeg razreda, i sam direktor.

Na osnovu najmanje tri ponude komisija donosi odluku o izboru najpovoljnije ponude, a koja je u skladu sa usvojenim programom ekskurzije. U radu komisije učestvuju sekretar škole i finansijski radnik kao administrativno-tehnička podrška bez prava odlučivanja.

U cijenu ekskurzije moraju biti uračunati svi dodatni troškovi: posjete, izleti, ulaznice i uplaćeni aranžmani za višednevne ekskurzije mora biti najmanje na bazi polupansiona, što mora biti regulisano ugovorom.

Pismena saglasnost roditelja iz poglavljiva IV. je sastavni dio

ugovora koji direktor škole zaključuje sa odabranom agencijom. Agencija je dužna pridržavati se utvrđenih općih uslova putovanja i programa putovanja, i mora da posjeduje odgovarajuću licencu kojom dokazuje da ispunjava zakonom propisane uslove. Ugovor koji zaključuju direktor škole i agencija (koja obavezno prilaže dokaze o referensama), pored osnovnih elemenata treba sadržavati i:

- pojedinačnu i ukupnu cijenu prema broju putnika,
- vrstu, tip i kategoriju smještaja,
- broj obroka,
- vrstu i tip prevoza (koji obezbjeđuje uslove za udoban i bezbjedan prevoz učenika),
- obavezu agencije da za ekskurzije ne smije koristiti autobuse starije od 10 godina,
- podatke o vodičima, zdravstvenoj zaštiti i broju gratisa,
- način plaćanja, broj rata, uslove zadržavanja iznosa garancije,
- referense prijevoznika koji će vršiti prevoz učenika,
- obavezu agencije da obezbijedi da prevoznik: obavezno izvrši tehnički pregled autobrašta dan prije polaska na ekskurziju i dokaz o tome dostavi agenciji; da vozače koji će upravljati autobraštima na ekskurziji obavezno podvrgne alkotestiranju od strane MUP-a TK neposredno prije početka putovanja; da dostavi na uvid licencu za autobraš, rješenje o tehničko-eksplatacionim uslovima i dokaze o ostalim ispunjenim uslovima - tahografski uložak za prethodna dva dana za vozače koji će biti angažovani te da vozači obavezno moraju imati iskaznice prije polaska na put,
- obavezu prevoznika, za ekskurzije u inostranstvo, da obezbijedi dva vozača,
- obavezu agencije da obezbijedi dva vodiča za grupe veće od 100 učenika,
- obavezu posjedovanja polise osiguranja za sve učesnike ekskurzije i
- obavezu obezbjeđenja bankovne garancije za izvršenje ugovorenog posla koju je agencija dužna predati direktoru škole prilikom zaključenja ugovora.

Za planiranje, programiranje i realizaciju zadataka odgojno-obrazovne ekskurzije stručno je odgovorna škola te je škola dužna da blagovremeno organizuje saradnju sa roditeljima, odgovarajućim turističkim agencijama, odnosno transportno-turističkim pravnim licima, firmama i tvornicama koje mogu doprinijeti uspješnoj realizaciji programa ekskurzije, u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva i finansijsko-tehničkoj pomoći.

VI. PRIPREMA I IZVOĐENJE NASTAVE/ŠKOLE U PRIRODI I LOGOROVANJA

Nastava/škola u prirodi organizuje se za učenike trećeg i četvrtog razreda osnovne škole, u trajanju do sedam dana. Da bi se organizovala nastava/škola u prirodi škola je dužna da pribavi pismenu saglasnost roditelja uz obavezno učeće najmanje 85% učenika. Za učenike koji ne idu na nastavu/školu u prirodu škola je dužna da organizuje redovnu nastavu.

Nastava/škola u prirodi se može organizirati i izvoditi na teritoriji Tuzlanskog kantona i to samo u objektima koji ispunjavaju uslove za izvođenje predviđenih nastavnih i vannastavnih sadržaja.

Potvrdu o ispunjavanju uslova objekta za izvođenje predviđenih nastavnih i vannastavnih sadržaja nastave/škole u prirodi izdaje Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja Tuzlanskog kantona uz prethodno pribavljeni mišljenje Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona.

Za neposredno izvođenje nastave/škole u prirodi odgovoran je nastavnik razredne nastave.

Nastavnik treba da brine o:

1. životnoj, zdravstvenoj i materijalnoj bezbjednosti učenika
2. realizaciji nastavnog plana i programa
3. smještaju u prevozu i objektu
4. ishrani učenika

5. ponašanju učenika
6. organizaciji aktivnosti učenika u slobodnom vremenu
7. higijeni
8. odijevanju učenika

Ukoliko se učenik tokom boravka na nastavi/školi u prirodi razboli nastavnik razredne nastave dužan je da o tome obavijesti direktora škole i roditelje učenika.

Ako se organizuje izlet za učenike nižih razreda osnovne škole, koji treba da se obavi pješačenjem, dužina pješačenja ne treba prelaziti ukupno 6 km u oba pravca. Za učenike starijeg uzrasta ta dužina ne treba da iznosi više od 8 km u oba pravca, ili prema uzrastu učenika i procjeni nastavničkog vijeća maksimalno 14 km u oba pravca.

Sve aktivnosti u pripremi i organizaciji logorovanja su iste kao i kod organizacije ekskurzija. Svaki izlet i posjeta moraju biti planirani, na vrijeme pripremljeni i u skladu sa programom odgojno - obrazovnog rada.

Logorovanje podrazumijeva da učenici doputuju na unaprijed odabранo mjesto gdje borave kraće ili duže vrijeme. Tokom logorovanja učenici borave u prirodi pod šatorom ili u drugim tzv. nestabilnim objektima. Logorovanje može biti organizованo i u saradnji sa izviđačkim i sličnim organizacijama. U tu svrhu može se angažovati stručno lice koje posjeduje znanja koja mogu doprinijeti kvalitetu programa logorovanja. Za odlazak na logorovanje i angažman stručnog lica neophodna je saglasnost roditelja.

Nakon obezbjeđenja finansijskih sredstava i donošenja odluke o organizovanju logorovanja, u saradnji sa suorganizatorima neophodno je izvršiti pripreme:

- izbor rukovodstva logora, koje će se brinuti o pripremama za logorovanje,
- odabir mjeseta za logorovanje,
- prikupljanje potrebnih informacija o mjestu gdje će biti logorovanje, o cijenama, komunikacijama i ostalom radi detaljnijeg planiranja logorovanja,
- blagovremeno obezbjeđivanje dozvole za logorovanje od nadležnih organa u mjestu gdje će se logorovanje realizovati,
- izrada globalnog proračuna troškova i trajanja logorovanja,
- blagovremeno obavještavanje roditelja i učenika o krajnjem roku za prijavu kao i o visini i uslovima uplate za logorovanje,
- obezbjeđivanje knjiga evidencije,
- u saradnji sa roditeljima i izviđačkim i sličnim organizacijama obezbijediti odgovarajuću opremu i materijal,
- organizovati sastanak sa roditeljima učenika u cilju upoznavanja roditelja sa odgojno- obrazovnim, rekreativno-zabavnim i higijensko-zdravstvenim značajem logorovanja, dogovora o pripremama, pravilima ponašanja, neophodnim stvarima za nošenje, obaveze i odgovornost za čuvanje okoline, nakon korištenja ostaviti sve uređeno...

Priprema za logorovanje podrazumijeva i:

- pakovanje logorske opreme,
- obezbjedenje i rezervacija prevoznih sredstava i utvrđivanje termina polaska,
- odlazak grupe za pripremu terena i snabdijevanje prije dolaska učesnika logorovanja i slanje opreme,
- ljekarski pregled prijavljenih učenika,
- smotra učesnika-pregled opreme, odjeće, obuće...

Za bezbjedno logorovanje mora se obezbijediti i: zdravstvena zaštita tokom logorovanja, izbor mesta-zemljište pokriveno travom (zemljište ne smije biti močvarno), da u blizini ima pitke vode, a po mogućnosti i vode za kupanje, da u blizini ima šuma, da je komunikacijski povezano sa najbližim mjestom zbog snabdijevanja, ne smije se organizovati na mjestu ili u blizini mesta gdje su registrirane ljudske ili stočne epidemije, pored bara i močvara, u blizini gradilišta, tvornica, kamenoloma i minskih polja kao i na mjestima gdje nema zaklona od vjetra i jakog sunca.

VII. AKTIVNOSTI ZA VRIJEME LOGOROVANJA

Prije odlaska na logorovanje neophodno je sačiniti program logorovanja koji će jasno precizirati sadržaje i aktivnosti kojim će se ostvariti postavljeni ciljevi i zadaci.

Neophodno je izraditi raspored dnevnih aktivnosti za svaki dan koje moraju biti jasno definisane, kao i raspored i vremensko trajanje odmora. O rasporedu svih aktivnosti učenike treba na vrijeme obavijestiti.

Posebno je važno dobro isplanirati kulturno-zabavne sadržaje jer oni doprinose jačanju odgojne komponente rada sa učenicima, zblžavanju, socijalizaciji, osamostaljivanju, razonodi i relaksaciji, što se može realizovati kroz sportske, takmičarske, muzičke i slične aktivnosti, grupne i individualne igre, logorske vatre i slično.

Tokom logorovanja vodi se evidencija o učesnicima logorovanja, njihovim zaduženjima i aktivnostima, kao i rezultatima i efektima.

VIII. TRAJANJE I ODREDIŠTE EKSURZIJA I LOGOROVANJA

Učenici razreda osnovne škole koji nisu završni mogu realizovati ekskurziju samo u okviru Tuzlanskog kantona, učenici završnih razreda osnovne škole i razreda srednje škole koji nisu završni mogu realizovati ekskurziju u okviru državnih granica, a maturanti srednje škole mogu realizovati ekskurziju i u inostranstvo, uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona.

Za učenike osnovne škole i učenike razreda srednje škole koji nisu završni ekskurzija može trajati do tri nastavna dana.

Za maturante srednje škole ekskurzija može trajati i do pet nastavnih dana, pri čemu može uključivati i vikende što može biti do sedam, odnosno maksimalno devet dana na putu.

Prilikom obilježavanja značajnih datuma, posjeta značajnim manifestacijama i dogadjajima ili po procjeni nastavničkog vijeća, škola može organizovati jednodnevne ekskurzije za sve učenike škole.

Kao nagradu najboljem odjeljenju u učenju i vladanju škola može organizovati jednodnevnu ekskurziju.

Logorovanje se može organizovati u vrijeme vikenda, praznika, zimskog i ljetnog školskog raspusta.

IX. PRAVILA PONAŠANJA NA EKSURZIJI

Prije putovanja direktor i pedagog škole organizuju zajednički sastanak svih učenika koji putuju, njihovih roditelja, razrednika i stručnog vode puta na kojem se obaveštuju o pravilima ponašanja kojih su se dužni pridržavati (kulturno ponašanje, čuvanje tuđe imovine, ne izdvajati se iz grupe, ne kasniti na dogovorenou mjesto i vrijeme).

Ako tokom ekskurzije jedan učenik ili manja grupa zakasni na dogovorenou mjesto, nastavnik određen od stručnog vode će ih sačekati, a ostali nastavljaju po programu ekskurzije. Ako jedan učenik ili grupa napravi izgred na ekskurziji, stručni voda može donijeti odluku da se učenik-učenici vrati kući, čiji povratak organizuje stručni voda. Prije polaska na put direktor škole može tražiti od roditelja da potpiše izjavu u kojoj se obavezuje da će doći po svoje dijete ukoliko napravi izgred zbog kojeg se može odlučiti da se učenik vrati kući, o čemu će odluku donijeti stručni voda.

Pravila ponašanja na ekskurziji nisu bitno drugačija od onih koja važe u školi, ali se posebna pažnja skreće na zabranu konzumiranja duhana i duhanskih proizvoda, alkohola, narkotika i ostalih opojnih sredstava, koja važe za sve učesnike ekskurzije. Plan dežurstva nastavnika i učenika i raspored zaduženja i obaveza za vrijeme putovanja treba da bude sastavni dio programa ekskurzije.

Obaveza svih učesnika ekskurzije je da poštuju i da se pridržavaju pravila i propisa države u koju putuju. Dnevne aktivnosti utvrđene programom ekskurzije moraju biti realizovane do 23 sata, te nakon tog vremena učenici ne smiju bez pratinje nastavnog osoblja biti van objekata za smještaj.

X. ZDRAVLJE I BEZBIJEDNOST UČENIKA

Škola je dužna posvetiti posebnu pažnju bezbjednosti učenika, te u skladu s tim obezbijediti dovoljan broj pratilaca.

Radi veće bezbjednosti učenika na ekskurziji, roditelji mogu odlučiti da u pratnji odjeljenja pored razrednika bude angažovano više nastavnika, stručnih saradnika i roditelja, koji ostvaruju ista prava i imaju i iste obaveze kao i obavezni pratiocici.

Pri luku putovanja u inostranstvo, obavezno je ugovoriti putničko zdravstveno osiguranje za učenike. Ukoliko su roditelji učenika saglasni može se organizovati i pratnja zdravstvenog radnika.

Prije odlaska na ekskurziju roditelj treba dati razredniku osnovne informacije o djetetu - zdravstveno stanje, neke specifičnosti o djetetu i probleme na koje bi se moglo naići, ili detalje koji bi mogli pomoći na putovanju.

Ukoliko se učenik razboli na ekskurziji, a nije obezbijedena pratnja zdravstvenog radnika, stručni vođa puta obezbjeđuje lječnički pregled ili po potrebi bolnički smještaj.

U slučaju većih problema koje ne može sam riješiti na ekskurzijama u inostranstvu, stručni vođa puta se obraća najbližem diplomatskom predstavništvu Bosne i Hercegovine.

Učenici ne smiju da putuju (da se voze) u periodu između 22 sata i 05 sati, osim ekskurzija koje se organizuju i sprovode u inostranstvo, i vrijeme putovanja ne ulazi u trajanje boravka na ekskurziji.

Ukoliko se utvrdi neispravnost dokumentacije, tehnička neispravnost vozila, ili bilo koji drugi razlog u pogledu psihofizičkih sposobnosti vozača, direktor ili stručni vođa puta dužan je obustaviti putovanje do otklanjanja utvrđenih nedostataka. Voda puta je dužan da se informiše i o zakonskim propisima i pravilima kojih su se dužni pridržavati vozači tokom vožnje (maksimalna dužina vožnje bez pauze, obavezan periodični odmor, dozvoljena dužina vožnje bez pauze po osobi tokom 24 sata, dužina trajanja neprekidnog odmora između dva radna dana).

XI. IZVJEŠTAJ O EKSKURZIJI I LOGOROVANJU

U roku od tri dana od povratka sa ekskurzije, stručni vođa puta, predstavnik turističke agencije kao i predstavnici učenika koji su učestvovali u pripremi ekskurzije, na osnovu popunjenoj anketnog upitnika prave analizu stručnog i tehničkog dijela ekskurzije sa ocjenom o kvalitetu realizacije ekskurzije i pruženih usluga.

Izvještaj u pisanoj formi stručni vođa puta dostavlja nastavničkom vijeću, vijeću roditelja u roku od 8 dana od dana povratka sa ekskurzije. Nastavničko vijeće daje mišljenje i konačni izvještaj o realizovanoj ekskurziji sa prepukama za realizaciju narednih ekskurzija.

Razrednik izvještaj o ekskurziji prezentuje na roditeljskom sastanku roditeljima.

Izvještaj o realizovanoj ekskurziji je sastavni dio godišnjeg izvještaja o radu škole.

Ukoliko se prilikom razmatranja izvještaja o realizovanoj ekskurziji utvrdi da predviđeni program nije ostvaren ili da turistička agencija nije ispoštovala ugovorne obaveze, škola je dužna da u roku od 8 dana od završetka putovanja, podnese prigovor agenciji i da o tome obavijesti Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona i Kantonalnu upravu za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona - nadležna tržišno-turističko-ugostiteljska inspekcija.

O realizaciji višednevnih ekskurzija ili logorovanja mora da postoji sljedeća dokumentacija:

- zapisnici o radu komisije za pripremu ekskurzije ili logorovanja,
- planovi i programi ekskurzije ili logorovanja,
- izvještaji o aktivnostima u pripremi učenika i nastavnika,
- pismeni izvještaj o obavljenim ekskurzijama i logorovanjima,
- finansijski izvješaj o ukupnim troškovima ekskurzije ili logorovanja.

Izvještaj o realizovanoj ekskurziji, logorovanju i nastavi/školi u prirodi škola dostavlja Ministarstvu trgovine, turizma i saobraćaja

Tuzlanskog kantona u pisanoj formi u roku od 8 dana od dana završetka putovanja sa obaveznim podacima o lokaciji ekskurzije, logorovanja i nastave/škole u prirodi, organizatoru putovanja, broju korisnika/putnika te kvalitetu pruženih usluga organizatora putovanja.

XII. STUPANJE NA SNAGU

Stupanjem na snagu ovih načela prestaje primjena Načela za organizovanje izleta, ekskurzija i logorovanja učenika osnovnih i srednjih škola („Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona“, broj 12/96 i „Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11).

Ova načela stupaju na snagu danom donošenja a primjenjuju se od školske 2012/2013. godine.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo obrazovanja,
nauke, kulture i sporta
Broj: 10/1-05-17074-1/12
Tuzla, 17.8. 2012. godine

MINISTAR

Prof. dr. Nada Avdibašić-
Vukadinović, v.r.

726

Na osnovu članova 8. i 23. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 17/00, 3/01, 12/03, 10/05, 3/08 i 8/11), člana 35. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 6/04, 7/05 i 18/11) i člana 42. Zakona o srednjem obrazovanju i odgoju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 18/11) ministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona, donosi

ŠKOLSKI KALENDAR ZA ŠKOLSKU 2012/2013. GODINU

1. Školska 2012/2013. godina počinje 01.09.2012. godine i traje do 31.08.2013. godine.

2. Nastava se realizuje po polugodištim i traje 185 radnih dana, s tim da se programski sadržaji realizuju u okviru 175 nastavnih dana.

3. Nastava u završnom razredu osnovne škole traje 170 radnih dana, s tim da se programski sadržaji realizuju u okviru 160 nastavnih dana.

4. Nastava u završnom razredu srednje škole traje 160 radnih dana, s tim da se programski sadržaji realizuju u okviru 150 nastavnih dana.

5. Nastava u završnom razredu srednje škole koja realizuje nastavu po modularnom nastavnom planu i programu traje 170 radnih dana, s tim da se programski sadržaji realizuju u okviru 160 nastavnih dana.

6. Nastava u prvom polugodištu počinje prvog radnog dana u septembru, odnosno u ponedeljak 03.09.2012. godine, a završava posljednjeg radnog dana u decembru 2012. godine, odnosno 31.12.2012. godine (86 radnih dana).

7. Zimski odmor/raspust za učenike traje četiri sedmice.

8. Nastava u drugom polugodištu počinje 29.01.2013. godine i traje do 17.06.2013. godine (99 radnih dana).

9. Nastava u drugom polugodištu u završnom razredu osnovne škole počinje 29.01.2013. godine i traje do 27.05.2013. godine (84 radnih dana).

201

Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Tuzlanskog kantona na temelju članka 8. i članka 23. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona («Službene novine Tuzlanskog kantona», br. 17/00, 3/01 i 12/03), objavljuje

IZMJENU SPISKA srednjih škola upisanih u Registar srednjih škola

I.

Spisak srednjih škola upisanih u Registar srednjih škola broj: 10/1-38-1689/13 od 25.01.2013. godine mijenja se tako što se točka 32. mijenja i glasi:

,32. Privatna ustanova Centar za obrazovanje odraslih, upisana je u Registar srednjih škola pod rednim brojem 34. na strani 34.

Privatna ustanova Centar za obrazovanje odraslih ispunjava uvjete za obrazovanje vanrednih učenika i polaznika sukladno odgovarajućim nastavnim planovima i programima škola, i to:

Mašinska tehnička škola

stručno zvanje: mašinski tehničar;

Elektrotehnička škola

stručno zvanje: elektrotehničar energetike;

Gradevinska tehnička škola

stručno zvanje: građevinski tehničar;

Ugostiteljsko-turistička tehnička škola

stručno zvanje: ugostiteljski tehničar;

Ekonomска tehnička škola

stručna zvanja: poslovno-pravni tehničar, ekonomski tehničar (financijsko-računovodstveni smjer);

Mašinska stručna škola

zanimanja: bravarski zavarivač, automehaničar, majstor bravara, majstor zavarivač, majstor automehaničar;

Elektrotehnička stručna škola

zanimanja: elektromehaničar, elektroenergetičar, elektroinstalater, električar, elektroenergetičar majstor za elektroenergetske mreže, elektroinstalater majstor za električne instalacije, elektroenergetičar majstor za elektroenergetska postrojenja;

Gradevinska stručna škola

zanimanja: armirač-betonirac, zidar-fasader-izolater, moler-farbar, tesar-krovopokrivač, keramičar-teracer-podopolagač, zidar poslovođa, tesar poslovođa, armirač poslovođa; stručno osposobljavanje za: izolater, keramičar, zidar, armirač, moler, tesar, betonirac;

Ugostiteljsko-turistička stručna škola

zanimanja: kuhar, konobar, kuhanje specijalista, konobar specijalista;

Saobraćajna stručna škola

zanimanja: vozač motornih vozila, rukovalac građevinskih i pretovarnih mašina, majstor autolakirer, majstor vozač motornih vozila;

Trgovinska stručna škola

zanimanje: trgovac;

Poljoprivredno-prehrambena škola

zanimanje: mesar, pekar;

Zdravstvena stručna škola

zanimanje: njegovateljica.

II.

Ova izmjena i dopuna stupa na snagu danom objavljivanja u «Službenim novinama Tuzlanskog kantona».

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo obrazovanja,
znanosti, kulture i športa
Broj: 10/1-38-002433-1/13
Tuzla, 11.02.2013. godine

M I N I S T A R

Prof. dr. Nađa
Avdibašić Vukadinović, v.r.

202

Na temelju članka 42. Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju («Službene novine Tuzlanskog kantona», br. 6/04, 7/05 i 17/11), članka 50. Zakona o srednjem obrazovanju i odgoju («Službene novine Tuzlanskog kantona», broj: 17/11), na prijedlog Pedagoškog zavoda Tuzlanskog kantona, ministar obrazovanja, znanosti, kulture i športa, donosi

IZMJENU NAČELA ZA ORGANIZIRANJE IZLETĀ, EKSKURZIJA I LOGOROVANJA UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA SA PODRUČJA TUZLANSKOG KANTONA

Članak 1.

U Načelima za organiziranje izleta, ekskurzija i logorovanja učenika osnovnih i srednjih škola („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 10/12) u točki VIII. Trajanje i odredište ekskurzija i logorovanja, stavak (1) mijenja se i glasi:

„Učenici osnovne škole koji ne pohađaju završni razred mogu realizirati ekskurziju samo na području Tuzlanskog kantona. Učenici srednje škole koji ne pohađaju završni razred mogu realizirati ekskurziju u okviru državnih granica. Učenici završnih razreda osnovne i srednje škole mogu realizirati ekskurziju i u inozemstvo, uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i športa Tuzlanskog kantona.“

Članak 2.

Izmjene Načela stupaju na snagu danom donošenja, i bit će objavljene u „Službenim novinama Tuzlanskog kantona“.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo obrazovanja,
znanosti, kulture i športa
Broj: 10/1-38-3276/13
Tuzla, 14.02.2013. godine

M I N I S T A R

Prof. dr. Nađa
Avdibašić Vukadinović, v.r.

263

Na temelju članka 8. i članka 23. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog Kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 17/00, 3/01, 12/03 i 10/05), članka 32. stavak 4. Zakona o osnovnom odgoju i naobrazbi ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 6/04, 7/05 i 17/11), Ministarstvo naobrazbe, znanosti, kulture i športa Tuzlanskog kantona, donosi

RJEŠENJE

Odobrava se Plan i program produženog stručnog defektološkog tretmana u JU Zavod za odgoj i naobrazbu osoba sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju Tuzla.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo naobrazbe, znanosti,
kulture i športa
Broj: 10/1-38-29730-2/12
Tuzla, 22.3.2013. godine

MINISTAR

Prof. dr. Nada
Avdibašić-Vukadinović,v.r.

264

Na temelju članka 42. Zakon o osnovnom odgoju i naobrazbi ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 6/04, 7/05 i 17/11), članka 50. Zakona o srednjoj naobrazbi i odgoju ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 17/11), na prijedlog Pedagoškog zavoda Tuzlanskog kantona, ministar naobrazbe, znanosti, kulture i športa donosi

265

Na temelju članka 18. stavak 4., članka 21. stavak 8. i članka 25. stavak 7. Zakona o veterinarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 46/00), ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona objavljuje

POPIS**ODOBRENIH OBJEKATA ZA PERIOD OD 01.01.2012. GODINE DO 31.12.2012. GODINE**

R.br.	VKB	Naziv nosioca djelatnosti	Općina	Broj rješenja	Datum izdavanja	Rok trajanja	Vrsta djelatnosti
1	49	Mlin "Husinski rudar" dd Ljubače	Tuzla	04/1-08-24-30411-2/11	04/01/2012	dvije godine	Proizvodnja i skladištenje stočne hrane
2	153	"Čimex-Šerići" doo Žvinice	Žvinice	04/1-08-24-36956-2/11	04/01/2012	dvije godine	Skladištenje stočne hrane
3	159	"Teloptic" doo Sarajevo, P.J. Žvinice	Žvinice	04/1-08-24-30419-2/11	04/01/2012	dvije godine	Skladište namirnica životinjskog podrijetla
4	256	"AKMAYA BOSNIA" doo Tuzla	Tuzla	04/1-08-24-23871-3/11	17/01/2012	dvije godine	Skladište namirnica životinjskog podrijetla
5	169	"Bingo" doo Tuzla	Tuzla	04/1-08-24-37334-4/11	23/01/2012	dvije godine	Skladište namirnica životinjskog podrijetla
6	257	OR Mesnica "Keran" vl. Keran Husejin, Devetak	Lukavac	04/1-07-24-39531-3/11	23/01/2012	dvije godine	Izrada svježih,oblikovanih mesnih proizvoda (ćevapi,sudžukice,pljeskavice), suho meso i sudžuka
7	258	"Dramar-ing" d.o.o. Tuzla, prerada Križani	Tuzla	04/1-08-24-36016-2/11	06/02/2012	dvije godine	Izrada svježih,oblikovanih mesnih proizvoda (ćevapi,sudžukice,pljeskavice), suho meso i sudžuka

III.

Za realizaciju ove odluke zadužuju se Ministarstvo finansija i Ministarstvo zdravstva.

IV.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u «Službenim novinama Tuzlanskog kantona».

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
MINISTARSTVO FINANSIJA
Broj:07/1-14-28639/13
Tuzla, 27.11.2013.godine

MINISTAR

Alisa Bijedić, dipl.ecc., v.r.

646

Komisija za koncesije Tuzlanskog kantona na 130. sjednici, održanoj dana 26.11.2013. godine, razmatrajući Prijedlog ugovora o koncesiji za korištenje prirodne izvorske vode „Kristal“ iz bunara B-1 i B-2, koji se nalaze na lokalitetu Priluk, općina Živinice, radi njenog flaširanja i distribuiranja na tržištu, koji treba da zaključe Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona i „KOBENS“ d.o.o. Živinice, na osnovu člana 15., a u vezi sa članom 27. Zakona o koncesijama („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 5/04, 7/05, 6/11 i 1/13), članova 11., 12., 13. i 14. Pravila Komisije za koncesije Tuzlanskog kantona i tački 3. glava II Dokumenta o politici dodjele koncesija na području Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 7/06), donosi sljedeću

ODLUKU

645
Na osnovu člana 42. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 6/04, 7/05 i 17/11), člana 50. stav (4) Zakona o srednjem obrazovanju i odgoju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 17/11), na prijedlog Pedagoškog zavoda Tuzlanskog kantona, ministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta donosi

IZMJENE I DOPUNE NAČELA ZA ORGANIZOVANJE IZLETA, EKSKURZIJA I LOGOROVANJA UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA SA PODRUČJA TUZLANSKOG KANTONA

Član 1.

U Načelima za organizovanje izleta, ekskurzija i logorovanja učenika osnovnih i srednjih škola („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 10/12, 2/13 i 3/13) u tački VI. PRIPREMA I IZVOĐENJE NASTAVE/ŠKOLE U PRIRODI I LOGOROVANJA, stav (2) mijenja se i glasi:

„Nastava/škola u prirodi se može izvoditi na teritoriji Bosne i Hercegovine i to samo u objektima koji ispunjavaju uslove za izvođenje predviđenih nastavnih i vannastavnih sadržaja.“

Član 2.

U tački VI. PRIPREMA I IZVOĐENJE NASTAVE/ŠKOLE U PRIRODI I LOGOROVANJA, stav (3) mijenja se i glasi:

„Potvrdu o ispunjavanju uslova objekata za izvođenje predviđenih nastavnih i vannastavnih sadržaja nastave/škole u prirodi izdaju nadležna kantonalna/entitetska ministarstva.“

Član 3.

Izmjene i dopune Načela za organizovanje izleta, ekskurzija i logorovanja učenika osnovnih i srednjih škola sa područja Tuzlanskog kantona stupaju na snagu danom donošenja i bit će objavljene u „Službenim novinama Tuzlanskog kantona.“

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo obrazovanja,
nauke, kulture i sporta
Broj: 10/1-38-26875-1/13
Tuzla, 20.11.2013. godine

MINISTAR

Adem Šehidić, prof., v.r.

646

Komisija za koncesije Tuzlanskog kantona na 130. sjednici, održanoj dana 26.11.2013. godine, razmatrajući Prijedlog ugovora o koncesiji za korištenje prirodne izvorske vode na nalazištu „Dewa“, bunar BD-1, koji se nalazi na području Osmići-Brdo, Devetak, općina Lukavac, radi njenog flaširanja i distribuiranja na tržištu, koji treba da zaključe Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona i „GPG Inženjering“ d.o.o. Lukavac, na osnovu člana 15., a u vezi sa članom 27. Zakona o koncesijama („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 5/04 , 7/05, 6/11 i 1/13), članova 11., 12., 13. i 14. Pravila Komisije za koncesije Tuzlanskog kantona i tački 3. glava II Dokumenta o politici dodjele koncesija na području Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 7/06), donosi sljedeću

ODLUKU

ODOBRAVA SE Prijedlog ugovora o koncesiji za korištenje prirodne izvorske vode „Kristal“ iz bunara B-1 i B-2, koji se nalaze na lokalitetu Priluk, općina Živinice, radi njenog flaširanja i distribuiranja na tržištu, koji treba da zaključe Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona i „KOBENS“ d.o.o. Živinice.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA
BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
-KOMISIJA ZA KONCESIJE TK-
Broj: 20/1-25-17785-5/11
Tuzla, 26.11.2013. godine

PREDSJEDNIK KOMISIJE:

Nihad Sinanović, v.r.

647

Komisija za koncesije Tuzlanskog kantona na 130. sjednici, održanoj dana 26.11.2013. godine, razmatrajući Prijedlog ugovora o koncesiji za korištenje prirodne izvorske vode na nalazištu „Dewa“, bunar BD-1, koji se nalazi na području Osmići-Brdo, Devetak, općina Lukavac, radi njenog flaširanja i distribuiranja na tržištu, koji treba da zaključe Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona i „GPG Inženjering“ d.o.o. Lukavac, na osnovu člana 15., a u vezi sa članom 27. Zakona o koncesijama („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 5/04 , 7/05, 6/11 i 1/13), članova 11., 12., 13. i 14. Pravila Komisije za koncesije Tuzlanskog kantona i tački 3. glava II Dokumenta o politici dodjele koncesija na području Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 7/06), donosi sljedeću

ODLUKU

ODOBRAVA SE Prijedlog ugovora o koncesiji za korištenje prirodne izvorske vode na nalazištu „Dewa“, bunar BD-1, koji se nalazi na području Osmići-Brdo, Devetak, općina Lukavac, radi njenog flaširanja i distribuiranja na tržištu, koji treba da zaključe Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona i „GPG Inženjering“ d.o.o. Lukavac.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA
BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
-KOMISIJA ZA KONCESIJE TK-
Broj: 20/1-25-23855-7/12
Tuzla, 26.11.2013. godine

PREDSJEDNIK KOMISIJE:

Nihad Sinanović, v.r.